

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 178

Дата: 12.02.2024 г.

ДО КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

СТ А Н О В И Щ Е

от **ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**,
представяван от председателя -
адв. д-р Ивайло Дерменджиев

Относно:

Законопроект за несъстоятелност на
физическите лица, № 49-302-01-11,
внесен от Министерски съвет на 13.04.2023
г., приет на първо гласуване на 15.06.2023 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА, УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА, ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ,

Между първо и второ гласуване на Законопроект за несъстоятелност на физическите лица (ЗНФЛ), № 49-302-01-11, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г., е направено предложение за изменение и допълнение на чл. 21, съгласно което в случай на образувано изпълнително производство по реда на Гражданския процесуален кодекс, за „управител“ (т. е. за лице, което изпълнява

функциите на синдик) се назначава съдебният изпълнител, при когото е образувано изпълнителното производство за събиране на най-обременителното за длъжника задължение. В законопроекта са направени предложения за изменение и допълнение и на други разпоредби с оглед възможността съдебен изпълнител да изпълнява функциите на синдик в производството по несъстоятелност на физическите лица – чл. 23, ал. 1, чл. 24, ал. 5, чл. 37, ал. 1, т. 7, чл. 44.

Висшият адвокатски съвет не подкрепя тези предложения, като в този смисъл прие Решение №1145 на своето редовно заседание, проведено на 1 февруари 2024 г.

Съображенията на Висшия адвокатски съвет са следните:

1. Съдебният изпълнител може да бъде държавен и частен. Държавният съдебен изпълнител е държавен орган на принудителното изпълнение (чл. 264, ал. 2 от Закона за съдебната власт), а частният съдебен изпълнител е лице, на което държавата е възложила принудителното изпълнение на частни притезания (чл. 2 от Закона за частните съдебни изпълнители (ЗЧСИ)), а при определени условия – и събирането на публични вземания¹. По същество функциите на държавните и частните съдебни изпълнители съвпадат.

Обстоятелството, че съдебният изпълнител осъществява правораздавателна дейност в широкия смисъл на думата, е причина дейността му да се подчинява на принципа за независимост. Този принцип е изрично уреден в чл. 14, ал. 1 от ЗЧСИ, но няма никакво съмнение, че той важи в еднаква степен и за държавните, и за частните съдебни изпълнители. Разпоредбата на чл. 14, ал. 1 от ЗЧСИ гласи: „Частният съдебен изпълнител е независим и при изпълнение на своите функции се подчинява само на закона“. Съдържанието на принципа за независимост на съдебния изпълнител се свежда до правната недопустимост и запретеност на всякакви отправени до съдебния изпълнител нареждания във връзка с упражняването на неговата компетентност, независимо от кой орган изхождат. От принципа за независимост на съдебния изпълнител за него произтича едно абсолютно субективно право да иска от всички други лица и органи в държавата да се въздържат от даван на нареждания и указания относно извършените от него изпълнителни действия. Съдебният изпълнител е независим както от държавата, респективно нейните органи – съда, министъра на правосъдието, така и от страните и участниците в изпълнителното производство. Съдебният изпълнител няма висшестоящ орган, а отношенията му с вискателя не могат да се характеризират като отношения по договор за поръчка (по който вискателят е доверител, а съдебният изпълнител – довереник). При извършване на изпълнителните действия съдебният изпълнител е подчинен не на указанията на вискателя, по отношение на когото е напълно независим, а на закона. Като подчинен единствено на закона, в рамките на принципа за своята независимост, съдебният изпълнител е властен самостоятелно да извършва юридическа оценка на автентичността и правната сила на процесуалния закон, който следва да приложи при извършване на своите функции. Независимостта на съдебния

---

¹ Вж. Сталев, Ж. Българско гражданско процесуално право, С: Сиела, 2020, с. 1041.

изпълнител означава също, че той може да основава преценките и действията си на резултатите от самостоятелното тълкуване на закона.

Именно принципът за независимост е основание за уредените в чл. 6, ал. 1 ЗЧСИ случаи на несъвместимост, като частният съдебен изпълнител не може да бъде едновременно адвокат, нотариус и синдик – чл. 6, ал.1, т. 4, 5 и 6 ЗЧСИ.

2. Като правна фигура синдикът в търговската несъстоятелност притежава двойно качество. Тази двойственост се проявява в две различни по естеството си, но равнопоставени свойства на синдика.

От една страна, той е лице, на което са възложени публични функции в производството по универсално принудително изпълнение. Синдикът издирва и уточнява кредиторите на длъжника – чл. 658, ал.1 т. 10 ТЗ. Той осребрява имуществото на длъжника и разпределя получените сумите между класовете кредитори – чл. 658, ал. 1, т. 16. Синдикът разполага с правомощия по администриране и движение на производството по несъстоятелност – свиква и организира събранието на кредиторите (чл. 658, ал.1, т. 11 ТЗ), предлага оздравителен план (чл. 658, ал. 1, т. 12 ТЗ), предприема действия по за налагане на допуснати от съда по несъстоятелността обезпечителни мерки (чл. 658, ал. 1, т. 14 ТЗ), извършва действията по чл. 733 ТЗ.

От друга страна, синдикът е управител на чуждо имущество – масата на несъстоятелността. Опазването и попълването на масата на несъстоятелността е една от основните задачи на синдика в производството по несъстоятелност. Той разполага с представителни правомощия – чл. 658, ал.1, т. 1 ТЗ. Синдикът разполага и с управителни права. Той управлява текущите дела на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 2 ТЗ), упражнява надзор върху дейността на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 3 ТЗ), получава под опис, съхранява и води търговските книги и търговската кореспонденция на длъжника (чл. 658, ал. т. 4 ТЗ). Синдикът е овластен с правомощия по опазване и попълване на масата на несъстоятелността – той издирва и уточнява имуществото на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 5 ТЗ), прекратява, разваля или унищожава договори, по които страна е длъжникът (чл. 658, ал.1, т. 6, събира паричните вземания на длъжника (чл. 658, ал.1, т. 8 ТЗ). Синдикът е овластен в качеството на процесуален субституент да предявява иски за недействителност на сделки и действия на длъжника (чл. 645, ал. 3, чл. 646 и 647 ТЗ). Той се разпорежда със сумите от банковите сметки на длъжника, когато това се налага при управлението на имуществото и неговото запазване (чл. 658, ал. 1, т. 9 ТЗ).

Двойствената природа на синдика е причина дейността му да не се подчинява на принципа за независимост. Когато действа като управител на чуждо имущество, синдикът не е независим. Така например той представлява длъжника (т.е. действа в негов интерес), събира вземанията му (когато действа в интерес на длъжника и кредиторите), може да бъде процесуален субституент на кредиторите на несъстоятелността (когато действа в техен интерес).

3. Между синдика в производството по търговска несъстоятелност и съдебния изпълнител (независимо дали е държавен или частен) е налице известна

близост, тъй като те осъществяват публични функции, свързани с правораздаването в широк смисъл, а именно функцията на принудителното изпълнение (преди всичко осребряване имуществото на длъжника и разпределение на получените суми между кредиторите). В производството по несъстоятелност синдикът осъществява принудително изпълнение. Симетрично на синдика съдебният изпълнител е изпълнителен орган при индивидуалното принудително изпълнение. До известна степен може да се приеме, че е налице прилика между двете фигури и при конкретното им овластяване за осъществяване на принудителното изпълнение по отношение на конкретен длъжник (събранието на кредиторите избира синдика, а вискателят избира конкретния съдебен изпълнител). И при синдика, и при съдебния изпълнител е предвиден механизъм за получаване на релевантна за принудителното изпълнение информация (чл. 658, ал. 3 от ТЗ и чл. 16 ЗЧСИ). Както при синдика, така и при съдебния изпълнител законът установява норми, чиято цел е разграничаване на собственото имущество на тези категории лица от имуществото, по отношение на което те са овластени да осъществяват принудително изпълнение (чл. 658, ал. 1, т. 8 ТЗ, чл. 24 ЗЧСИ).

Между фигурата на синдика и тази на съдебния изпълнител обаче са налице повече отлики, отколкото прилики².

Най-съществената прилика между синдика и съдебния изпълнител – правомощията по принудително изпълнение, е източник на най-съществените различия. Те са проекция на различията, съществуващи между универсалния и индивидуалния изпълнителен процес. При производството по несъстоятелност осребряването се провежда по отношение на всички парично оценени права на длъжника с цел справедливото удовлетворяване на всички негови кредитори. При индивидуалното изпълнение принудителните действия са насочени към отделни имущества за удовлетворяване на отделни кредитори (един или повече, но никога всички). Двете производства са несъвместими и затова при откриване на производството по несъстоятелност изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността (освен по изключение), се спират – чл. 638, ал. 1 ТЗ.

Универсалният характер на производството по несъстоятелност е причина правомощията на синдика са по-широки. От друга страна, за разлика от съдебния изпълнител, при осъществяването на публичните си функции синдикът винаги действа под надзора на съда, като в производството по несъстоятелност постановлението за възлагане се издава от съда (чл. 717з, ал. 1 ТЗ), а не, както е в индивидуалното принудително изпълнение – от съдебния изпълнител (т. е. от тази страна правомощията на синдика са по-тесни от тези на съдебния изпълнител).

Още по-големи са отликите между функциите на съдебния изпълнител и синдика с оглед на управлението на имуществото на длъжника – за разлика от синдика, съдебният изпълнител не разполага с такива правомощия. В случай че съдебният изпълнител управлява имуществото на длъжника, действията му ще

---

² Вж. Маданска, Н. Синдикът в производството по несъстоятелност по Търговския закон. С: Сиела, 2016, с. 89-98.

влязат в противоречие с принципа за независимост, който е водещ при упражняване на функциите на съдебния изпълнител в производството по индивидуално принудително изпълнение.

Предвид изложените различия в правното положение на синдика и съдебния изпълнител, както и особено с оглед принципа за независимостта на съдебния изпълнител в производството по индивидуално принудително изпълнение, в българското право до този момент функциите на тези фигури никога не са били смесвани.

4. Тези изводи важат със същата сила в производството по несъстоятелност на физическите лица.

Правното положение на синдика в това производство е почти идентично с това на синдика в производството по несъстоятелност на търговец.

Отликите между производството по несъстоятелност на физическо лице и производството по индивидуално принудително изпълнение на физическо лице е причина за тяхната несъвместимост – затова с откриване на производството по несъстоятелност се спират изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността (чл. 42, ал. 1 ЗНФЛ).

Синдикът упражнява в производството по несъстоятелност на физическите лица както публични функции – уточняване кредиторите на длъжника и проверка на техните вземания, предлагане план за погасяване на задълженията на длъжника, осребряване имуществото от масата на несъстоятелността (чл. 22, ал. 1, т. 7 – 9 от ЗНФЛ), така и правомощия по управление на чуждо имущество, когато той действа в интерес на кредиторите и длъжника – упражняване контрол върху сделките на длъжника, издирване и уточняване имуществото на длъжника, прекратяване на договори, по които е страна длъжникът, участие в производствата по делата на длъжника, събиране паричните вземания на длъжника, разпореждане с паричните суми от банковите сметки на длъжника, когато това се налага във връзка с управлението на имуществото и неговото запазване (чл. 22, ал. 1, т. 1 - 6 от ЗНФЛ).

По тази причина е налице несъвместимост между правното положение на синдика в производството по несъстоятелност на физическите лица и това на съдебния изпълнител.

Съдебният изпълнител не следва да може да поеме функциите на синдик в производството по несъстоятелност на физическо лице, защото подобни функции ще влязат в противоречие с принципа за независимост, в съответствие с който са уредени неговите правомощия в индивидуалния изпълнителен процес.

5. Накрая, съотношението между правното положение на синдика и съдебния изпълнител подлежи на задълбочена и сериозна дискусия, каквато в конкретния случай липсва. Ако съвместяването на подобни функции все пак е допустимо (което според нас не е така), е необходимо да се извърши радикална промяна в уредбата не само на несъстоятелността на физическите лица, но и в тази на търговската несъстоятелност и на съдебните изпълнители. Обратният

подход създава с нищо неоправдана двойственост на правното положение на синдиците и съдебните изпълнители, каквато не следва да бъде допускана.

С оглед изложеното, Висшият адвокатски съвет счита, че предложените разпоредби с оглед възможността съдебен изпълнител да изпълнява функциите на синдик в производството по несъстоятелност на физическите лица не следва да бъдат подкрепени.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ